

Zeeland (N.Br.) op de bres voor behoud dorpskarakter

118 Onlangs kregen we een nota onder ogen, waarin de oprichting van een Heemschut-werkgroep voor Zeeland werd bepleit. Die nota kwam uit de Brabantse hoofdstad en dus vroegen we ons in een eerste opwelling af, wat heeft Noord-Brabant met Zeeland te maken? Lezing van de nota gaf ons antwoord.

Voor wie niet zó bekend is in Noord-Brabant daarom eerst even een brokje aardrijkskunde. Zeeland is een kleine gemeente (5320 inwoners) gelegen in het oostelijk deel van Noord-Brabant. De dichtst bijzijnde grote gemeente is Uden. Zeeland heeft geen treinverbinding, heeft ook geen waterverbinding en ligt ingeklemd tussen twee provinciale wegen, de Middenpeelweg en de zgn. Dor-

organisaties werkzaam: de Heemkundekring Zeeland, de stichting 'Zeeland bewaart Zeeland' en de inmiddels ingestelde Heemschutwerkgroep Zeeland. Dat is voor zo'n kleine gemeenschap heel wat en wie mocht denken dat men los van elkaar werkt, heeft het mis: er is een uitstekende samenwerking.

De kern van het dorp wordt gevormd door de Kerkstraat met vijf kleine kerken: 't Oventje, Trent, Kreitsberg, Nabbebat en Zevenhuis. Buiten de kern treft men dan nog enkele nieuwbouwwijken aan.

Zeeland mag op een lange geschiedenis bogen. In 1376 werd er een eerste kapel gebouwd. Overigens is het geen dorp dat historische bekendheid geniet door bele-

lijke begroeiing zijn bijna allemaal weg. De Heemschutgroep staat op het standpunt, dat er nu andere oplossingen dan sloop voor de bestaande problemen moeten worden gevonden. Voorop stelt de Heemschutgroep, dat niemand in de gemeente persoonlijk aansprakelijk is voor wat verloren is gegaan. Wel is het zo, dat de groep er een volkomen andere mening op na houdt dan de autoriteiten, die over de nu hangende zaken beslissen. Beschermd zijn drie molens, drie boerderijen (Kerkstraat 108 en 110 en Nabbebat 11) en de vroegere school aan de Kerkstraat, bekend als 'het bondsgebouw'. Er zijn (nog) geen beschermde dorpgezichten.

De Heemschutgroep nu is van oordeel,

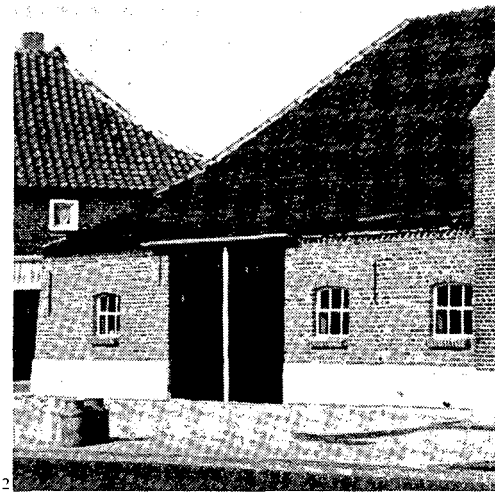
1
HET GEMEENTEHUIS VAN ZEELAND (N.BR.),
DAT VOOR SLOOP IS BESTEMD
FOTO: A. E. KEMPEN, ZEELAND (N.BR.)

penweg, die van Eindhoven naar Ravenstein voert en daar aansluiting geeft op de rijksverkeersweg. Om het nog een beetje te verduidelijken: Zeeland ligt ten noorden van het Vliegveld Welschap en zuidwestelijk van Grave.

Aldus georiënteerd dient de lezer te weten dat Zeeland een dorp is met een heel eigen karakter met een klein aantal beschermde monumenten en dorpsgezichten, die beschermd zouden moeten worden. Voor de inwoners van Zeeland is dat geen punt. Het bruist er van activiteiten op het gebied van historisch behoud en bescherming van fauna en flora. Het verenigingsleven blijkt er een bloeiend bestaan te hebben, zowel op sociaal, cultureel als religieus gebied. Ook op het terrein van de historie en heemschut zijn er

geringen, veldslagen e.d., maar het heeft wel militair geweld gekend. Het is de oude dorpsbeslotenheid, die vraagt om behoud van historische panden en om het bewaren van oude voorwerpen, gereedschappen, archieven, foto's enz. Bescherming van de natuur is in goede handen. Waar het de laatste jaren om gaat is het tegengaan van ondoordachte sloop. Er is helaas al veel verloren gegaan. Het was de heer A. M. Bongers, die ons op een en ander attent maakte en die ons verder o.m. het volgende schreef: "Kort samengevat is de situatie zo, dat er in Zeeland bijna niets meer over is van het eigen, oude dorpskarakter. De oude bebouwing (Zeeland was door de eeuwen heen een boerendorp met zeer besloten karakter), het eigen dorpsgezicht en de natuur-

2
KERKSTRAAT 108, EEN VAN DE WEINIGE
OBJECTEN IN ZEELAND (N.BR.),
DAT OP DE LIJST VAN BESCHERMDE
MONUMENTEN STAAT.
FOTO: A. E. KEMPEN

dat het aantal beschermde objecten dient te worden uitgebreid en dat er geen enkel beschermd object dat beschermd is mag worden gesloopt. Ernstig bezwaar bestaat er bijv. op het ogenblik tegen de sloop van het bestaande gemeentehuis. Dat is een oud herenhuis, ook bekend als 'het huis van de dames Coenen'. Ettelijke generaties Zeelanders zijn er mee vertrouwd, hun leven is er geregistreerd, hun geschiedenis ligt er vast. Kortom het gemeentehuis heeft voor de inwoners een duidelijke gevoelswaarde. De Heemschutgroep erkent, dat het geen (historische) architectonische waarde heeft. Men vindt in heel Nederland dergelijke huizen. Waar het om gaat is het als een vertrouwd gezicht in de dorpskern te behou-

3
BOERDERIJ NABBEGAT 11 (BESCHERMD).

4
DE MOLEN AAN DE MOLENSTRAAT
(BESCHERMD).

den. Links bevinden zich het oude postkantoor, een oude boerderij en een oude winkel met smederij; rechts ligt het dorpsplein met bomen. Dit geheel zou beschermd dorpsgezicht moeten worden. De stichting 'Zeeland bewaart Zeeland' zou in het oude gemeentehuis, na een opknabbeurt, er een plaatselijke museum in willen vestigen. In elk geval geen sloop hoewel het provinciaal bestuur al toestemming voor de sloop heeft gegeven. Er wordt nu bestudeerd of er hoger beroep moet worden aangetekend. Toegeven aan het sloopplan zou funest zijn.*) Sloop van Kerkstraat 110 zou eveneens een groot verlies voor het dorp betekenen. Tenslotte schenkt de Heemschutgroep grote aandacht aan het vak-

kundig restaureren van oude boerderijen." Tot zover, kort samengevat, hetgeen de heer Bongers ons schreef. Het is duidelijk dat men in het Brabantse Zeeland zeer actief is ten aanzien van de zorg voor en het behoud van architectonisch (historisch) erfgoed. Zowaar, het Zeeuwse provinciale wapen met de spreuk 'Ik worstel en kom boven', lijkt ook voor het Brabantse Zeeland van toepassing. Worstelen doen ze er in elk geval.

v.d.W.

*)

Alle omstandigheden in aanmerking genomen lijkt het aantekenen van beroep tegen de sloop een hopeloze zaak. v.d.W.

